

Moderne importord i språka i Norden

Titel: Tilpasning af importord i islandsk

Forfatter: Ásta Svavarsdóttir

Kilde: Moderne importord i språka i Norden I.
Med 'bil' i Norden i 100 år. Ordlaging og tilpassing av utalandske ord,
2003, s. 75-81

URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/min/issue/archive>

© Novus forlag 2003

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Tilpasning af importord i islandsk

Ásta Svavarsdóttir

Reykjavík

1. Nye ord

Når der i sprogsamfundet opstår behov for nye ord, enten for nye begreber eller for nye udtryksmåder, anvendes der fire velkendte metoder:

1. Ord lånes fra andre sprog og tilpasses efterhånden det nye sprogs fonologiske og morfologiske system i større eller mindre grad.
2. Udenlandske ord oversættes direkte så at der opstår nye ord af hjemlig form, men med betydning og struktur som er lånt fra et andet sprog.
3. Gamle ord får en ny og udvidet betydning, ofte under indflydelse udefra.
4. Nye hjemlige ord dannes uden nogen direkte forbindelse med et udenlandsk ord.

Samtlige metoder benyttes i alle sprog, men i forskellig grad. Det islandske sprogsamfund, med sin puristiske sprogpolitik, prioriterer fx højt nydannelse af hjemlige ord mens låneord er mere almindelige i de skandinaviske sprog. Det betyder dog ikke at islandsk er fri for låneord, kun at de er forholdsvis få sammenlignet med mange andre sprog. Islandske neologismer, som kommer i stedet for eller bruges ved siden af ord som stammer fra udenlandske sprog, behandles andre steder (se bl.a. Guðrún Kvarans artikel i dette nummer), og i det følgende vil jeg koncentrere mig om importord i islandsk — deres brug, karakteristika og især deres tilpasning til sproget. Termen IMPORTORD anvendes her om alle ord af udenlandsk oprindelse som forekommer i islandsk skrift eller tale. Den refererer altså til ord som man plejer at kalde låneord eller fremmedord og også til enkelte forekomster af udenlandske ord i islandsk sammenhæng, såkaldt kodeveksling, og der skelnes ikke systematisk mellem disse kategorier.

Importord i islandsk dækker hele spektrummet fra mere eller mindre offentlige forslag til islandske termer til lidt tilpassede slangudtryk. Nogle af dem fungerer som hovedbetegnelse for et bestemt begreb, mens andre eksisterer ved siden af andre synonyme eller nær-synonyme hjemlige ord, som oftest med egne konnotationer eller stilistiske egenskaber. Nogle korte eksempler viser importordenes tilstedeværelse og giver et indtryk af deres brug og deres form. Eksemplerne kommer fra fire forskellige afsnit af fire forskellige skribenter i et nummer af en islandsk avis (*DV*, 8. oktober 2002):

- (1)1 meðal annars helkti hann yfir hana heitu kaffi þegar hún var í „black-outi” (4-1; nyhedsartikel)
- 2 það er ekki svo að Tómas R. hafí stokkið heljarstökk úr *djassinum* yfir á sólarstrandastomp. [...] [hann] veit hvernig þessi og hinn bregst við hinum ýmsu brögðum og „módúleringum”. (15-2; jazzanmeldelse)
- 3 Ég tók þetta sem *djók* ... (14-1; kronik)
- 4 Umgjörð þáttarins er allt önnur, mun *huggulegri*, léttari og *flottari*. Liggur við að

Innlit – útlit þyrfti að kíkja á *settið*. (30-1; radio og TV-anneldelse)¹

I hvert afsnit er der ét eller flere importord som fremhæves med kursiv.² Ordene er meget forskellige med hensyn til deres ortografiske og morfologiske tilpasning og med hensyn til deres integrering i teksten, fx er to af dem sat i anførselstegn for at understrege deres fremmedhed. Meget typisk stammer disse ord enten fra engelsk eller fra de skandinaviske sprog, navnlig dansk, og det er også typisk at de nyere ord kommer fra engelsk mens de ældre stammer fra dansk.

2. Om tilpasning af importord og deres status i islandsk

Tilpasningen af importord kan betragtes fra to forskellige synsvinkler. På den ene side kan man stille spørgsmålet ”Hvordan *tilpasser* importord *sig*?” med hensyn til den (mere eller mindre) ubevidste tilpasning af importord hos den almene sprogbruger når han anvender ord af udenlandsk oprindelse. På den anden side kan man spørge ”Hvordan *bliver* importord *tilpasset*?” med tanke på en bevidst tilpasning hos sprogfolk, fx ved standardisering i ordbøger. Man kunne her tale om spontan versus lærd tilpasning af importord. Forskellen kan tydeliggøres ved hjælp af et citat fra Baldur Jónsson (1987:101), den forhenværende formand for islandsk sprognævn:

Til er í ensku tölvutæknimáli orðið *byte*, og sagt er, að tölvuminnið sé svo og svo mörg ”bæt” [...] Ég hefði lagst gegn því, að *bæt* verði tekið þannig inn í flokk þeirra hvorugkynsnafnorða, sem málfræðingar kalla hreina a-stofna, því mér hefir ekki fundist það falla að hljóðfarsreglum flokksins. [...] hefir mér fundist eðlilegra að gera enska orðið *byte* að tvíkvæðum ia-stofni, *bæti*, heldur en beygja það sem hreinan a-stofn. Sú hugmynd mætir þó einhverri fyrirstöðu, e.t.v. merkingarlegs eðlis.³

Argumenterne er altså hentet fra sproghistorien, og ikke kun fra det synkroniske bøjningssystem, eftersom sprogbrugerene ikke ser ud til at have noget imod formen *bæt* som de bøjer fuldstændig regulært efter islandsk mønster som citatet viser, dvs. med plural (*mörg*) *bæt* ’(mange) bytes’, lige som (*eitt*) *borð* vs. (*mörg*) *borð* ’(ét/mange) bord’.

I den sprogpoltiske diskussion i Island bliver det gerne nævnt at et bestemt importord er eller ikke er acceptabelt, at ord er eller ikke er fuldstændig godkendte i sprogsamfundet, osv. Ofte præciseres det ikke nøjere hvorfor et ord ikke kan accepteres. Det kan selvfølgelig være at ordet ikke så let lader sig tilpasse på grund af sin fremmede struktur, men det hævdes også at et ord er ”unødvendigt” eller ”overflødigt” i sproget eftersom der allerede findes et hjemligt ord med samme betydning. Men så ser man bort fra at sproget tjener flere formål end kun at formidle oplysninger, og at to ord kan have vidt forskellige konnotationer og ulige stilistiske og pragmatiske nuancer på trods af at selve henvisningen er den samme. Således henviser det gamle importord *bill* ’bil’ til akkurat det samme som det engang nydannede ord *bifreið*, men deres brugsområde og stilistiske egenskaber er ganske ulige. Begge disse ord har for resten en lang tradition i sproget, og *bill* kan godt bruges under alle omstændigheder mens *bifreið* er det mere formelle af de to og høres næppe i daglig talesprog. Der er til gengæld andre synonympar hvor man ikke er så rede til at godkende importordet. I *Íslensk orðabók* (1963, 1983, 2002), den almene islandske

ordbog, bliver mange ord markerede som uacceptable, selv om markeringen er blevet noget ændret i den tredje og nyeste udgave.⁴ Langt de fleste viser sig at være importord, nogle af dem ganske hyppige. Men der er også en mængde importord som ikke markeres på samme måde, selv ord som ikke er helt tilpassede. En jævnførelse af markerede og umarkerede ord viser at det i mange tilfælde er pragmatiske eller stilistiske træk snarere end rent sproglige egenskaber som styrer acceptabiliteten. Således bedømmes *traktor* som et uønskeligt ord, men ikke *rektor* selv om begge to har hjemlige synonymer, nemlig *dráttarvél* og *skólameistari*, og ordene *djamma* 'feste' (e. jam), *partí* 'fest' (e. party), *dóp* 'narkotika' (e. dope) og *sjó* 'show' er alle markerede selv om de for det meste er tilpassede, morfologisk så vel som fonologisk⁵.

I almen sprogbrug skelner man ofte mellem fremmedord og låneord i henhold til hvor fremmede de føles, og sprogforskere har kategoriseret importord på forskellige måder på grund af deres udbredelse og tilpasningsgrad. Alligevel findes der ikke klare grænse-linjer mellem kategorier, og importord danner et kontinuum med udenlandske citatord eller kodeveksling i den ene ende og helt tilpassede og integrerede låneord i den anden. En kombination af forskellige faktorer bestemmer hvor på skalaen ordene indgår, ikke mindst i hvilken grad de er blevet tilpasset sprogsystemet, men deres alder, hyppighed, brugsområde osv. har også betydning i denne sammenhæng. I Island, hvor nydannelse af hjemlige ord prioriteres højere end importord, og hvor de sidstnævnte alment betragtes med skepsis, i det mindste i offentligt og forholdsvis formelt skriftsprog, bliver den spontane tilpasning den mest dominerende. Det vanligste er at importord efterhånden tilpasser sig sprogsystemet hvis de får udbredelse i sproget, og at de først accepteres generelt, fx som opslagsord i almene ordbøger, når de allerede er nok så etablerede og godt tilpassede.

3. Tilpasning til sprogsystemet

Tilpasningen af importord til det islandske sprogsystem har flere sider. På det fonologiske og fonotaktiske niveau er der tale om tryk så vel som udtale af enkelte lyde og lydforbindelser, dvs. hvorvidt sprogbrugere tilpasser udtalen af importord til modersmålets fonologiske system og hvordan de fortolker og udtaler fremmede lyde og lydforbindelser. Dertil kommer den ortografiske tilpasning. Selv om den er nært knyttet til udtalen, går de to ikke nødvendigvis hånd i hånd, i det mindste ikke i den første fase af tilpasningsprocessen. På det morfologiske niveau er der først og fremmest tale om tilpasning til bøjningssystemet, men også orddannelse, dvs. i hvilken grad og på hvilken måde importord indgår i dannelse af nye ord. I et fleksionsprog som islandsk er den morfologiske tilpasning temmelig indviklet fordi den implicerer mange kategorier – køn, tal og kasus for substantiver og adjektiver og tid, person, tal og modus for verber – og samtidig er den af væsentlig betydning for importordenes integrering i sproget.

Selv de mest fremmede importord bliver tilpasset i nogen grad som de følgende eksempler viser:

- (2)1 þegar hún var í „black-out“ (DV 8.10.2002, 4-1)
 • Udtale: [plahkouti] (præaspiration)

- Bøjning: præp. *í* + dat. → *-i*
 - Ortografi: *black-out* eller *blakkát* (Mörður Árnason ofl. 1982)
- 2 Það gengur ekkert hjá okkur í *leiátinu* (*Lif* 3-5, 4-2 (1980))⁶
- (3) 1 Þar ætlum við að [...] vera með *dragshow* (*Morgunblaðið* 1997)⁷
- Udtale: [traksjou]
 - Bøjning: præp. *með* + akk. → -Ø
 - Ortografi: *dragshow* eller *draggsjó* (Mörður Árnason ofl. 1982)
- 2 (nýtt) geggið *ljósasjó*. (*Visir* 1.4.1980, 18-3)
- 3 sko það átti að sýna að þetta er *sjóbissness* (ISTAL (2000; samtale))

Selv om ordet *black-out* i (2)1 markeres tydeligt som fremmed ved brug af citationstegn og den udenlandske stavemåde, er det alligevel tilpasset bøjningsmæssigt ved brugen af den hjemlige dativendelse *-i* efter præpositionen *í*. Eksemplet kommer fra skriftsproget, så udtalen er en hypotese, men den får støtte af opslagsformen i den islandske slangordbog (Mörður Árnason ofl.1982). Der findes mange importord fra slang og uformelt talesprog, og det var et redigeringsprincip at standardisere stavemåden med hensyn til ordenes vanligste udtale i islandsk. Selv om ordbogen konstaterer at ordet brugtes i islandsk allerede for 20 år siden, findes der ikke et andet skriftsprogseksempel af *black-out* i mit materiale, men et andet, lignende ord, dvs. *leiát* under (2)2, viser en temmelig stor tilpasning, både ortografisk og morfologisk, selv om det alligevel ser ganske fremmed ud. Under (3)1 er et andet eksempel på et ord med udenlandsk ortografi, dvs. *dragshow*. Det kommer fra et avisinterview, en skriftsproggenre hvor importord ikke sjældent forekommer i let tilpasset form. Som før er udtalen hypotetisk, men støttet af slangordbogen. Ordet er uden bøjningsendelse, og det kunne tyde på at det ikke er blevet tilpasset, men eftersom akkusativ af intetkønsord ikke har endelse i hjemlige ord, siger eksemplet faktisk ingenting om morfologisk tilpasning. Vi har flere eksempler på orddelen *-sjó* 'show', bl.a. i *ljósasjó* og *sjóbissness* under (3)2 og (3)3, og ordets integrering i islandsk konstateres af at ordene *sjómaður* 'sømand' og *sjómennska* 'søfart' er blevet omtolket og bruges om 'showman' og 'showbusiness' i slang, dvs. man spiller på orddelens *sjó* nye tvetydighed. Islandske sprogbrugere tolker altså den engelske [ʃ]-lyd, som ikke forekommer i islandsk, som en forbindelse af *s* og *j* og [əv] som den islandske diftong [ou]. Begge to er regulære lyderstatninger i importord af engelsk oprindelse i islandsk.

Ingen af de førnævnte ord forekommer hyppigt i skriftsproget, og de har derfor ikke fået en etableret skriftform, selv om de til en vis grad er blevet tilpasset, fonologisk og morfologisk. Andre importord har en højere status i sproget alment, i skrift så vel som tale, og som regel har de efterhånden gennemgået en grundig tilpasning. Et eksempel herpå er ordet *djass* 'jazz'.

- (4)1 það er ekki svo að Tómas R. hafi stokkið heljarstökk úr *djassinum* yfir á sólarstrandastomp. (*DV* 8.10.2002, 15-2)
- 2 Það eru mjög mismunandi línur í *jassinum* sem við hlustum á og auk þess höfum við farið mjög mismunandi leiðir inn í *jassinn*. (*Þjóðviljinn* 1.11.1980, 15-5)
- 3 En ekki ætlaði ég að etja hér saman klassík og *jazzi*, markmið þessara orða minna hér er [...] að skýra út þróun og sögu *jazzins*. (Svavar Gestis 1950:3)⁸

De forskellige forekomster af ordet *djass* viser tydeligt at det har fået en fuldstændig og regulær bøjning som hankønsord, både med og uden bestemt artikel, i det mindste så tidligt som 1950. Eksemplerne viser selvfølgelig ikke udtalen, men den er [tjas:], dvs. den engelske affrikat er her tolket som en forbindelse af *d* og *j*, og den oprindelige stemte *s*-lyd, som heller ikke findes i islandsk, erstattes med den tilsvarende ustemte lyd. Dette er en almindelig tilpasning af disse lyde, men de engelske affrikater bliver også erstattet med lydforbindelserne *sj*- som i *séns* 'chance' og *tj*- som i *tékka* 'tjekke'. Eksemplerne viser endvidere hvordan ortografien har ændret sig i løbet af 50 år. Det ældste, dvs. (4)3, svarer til det som vi så under (2)1 og (3)1 ovenfor, hvor importordet har en engelsk stavemåde selv om det har fået en islandsk bøjning, mens ortografien i det yngste eksempel, (4)1, er i overensstemmelse med den vanlige islandske udtale. Desuden peger det på at ordet er etableret som et låneord i islandsk når det bruges frit i dannelsen af nye afledte og især sammensatte ord, som fx *djassisti* 'jazzist', *djassaður* '(spillet) som jazz', *djassleikari* 'jazzist', *djasshljómsveit* 'jazz band', osv.

En detaljeret beskrivelse af tilpasning af importord i moderne islandsk er endnu ikke lavet selv om mange sprogforskere har behandlet forskellige sider af tilpasningsprocessen.⁹ Her må vi nøjes med et meget kortfattet overblik i tillæg til eksemplerne ovenfor. Den fonologiske tilpasning af importord — som i dag lånes mest fra engelsk — sker umiddelbart når ordene kommer i brug. Fonemer som svarer nogenlunde direkte til islandske lyde, tilpasses naturligt, og selv når der ikke findes tilsvarende fonemer i islandsk, erstattes de udenlandske lyde forholdsvis systematisk af islandske lyde eller lydforbindelser som ligner dem, som fx de stemte og palatale *s*-lyde og affrikater i engelsk (se eksempler ovenfor) og [w] som gengives regelmæssigt med [v] i islandsk, fx *whisky* (el. *viski*) [visci]. Fonologiske træk som er karakteristiske i islandsk, overføres også regelmæssigt til importordene, fx præaspiration i ord som *popp* 'pop' [p^hɔhp] og *rokk* 'rock' [rɔhk] og ustemte likvider og nasaler som i *pönk* 'punk', *tromp* 'trumpf' og *starta* 'starte', samt tryk på den første stavelse. Det betyder dog ikke at alle udenlandske ord tilpasses fuldstændigt og omgående, navnlig ikke flerstavellesord, men det er ofte den fonotaktiske struktur snarere end udtalen af enkelte lyde som røber den fremmede oprindelse.

Langt de fleste importord er enten substantiver, verber eller adjektiver og tilhører dermed de ordklasser som har fleksion i islandsk, og de må derfor tilpasses bøjningssystemet for at blive integreret i sproget. Det sker også ganske systematisk, om end i forskellig grad fra en ordklasse til en anden og fra ord til ord. Verber bruges næppe uden at få den islandske *-a*-endelse i infinitiv, og de bøjes vanligvis lige fra starten, uanset hvor meget eller lidt de er tilpassede fonologisk og ortografisk. Næsten alle bøjes regelmæssigt som svage verber (med præteritumsendelsen *-aði*). Størstedelen af substantiverne tilpasses også i et tidligt stadium, til en vis grad i hvert fald. Det betyder at de får morfologisk køn og bøjes i kasus og tal. Formelle så godt som semantiske egenskaber bestemmer substantivernes køn, og langt de fleste bliver neutrum. Bøjningsmønstret for plural- og kasusbøjning beror bl.a. på hvilket køn ordene har fået, og de indgår næsten alle i de fem største og mest regelmæssige bøjningsklasser (ud af ca. 20–30). Alligevel er der en del substantiver som ikke eller næsten ikke bøjes selv om det i mange tilfælde skyldes et begrænset brugsområde, dvs. at de udelukkende anvendes i bestemte sætningsomgivelser. Adjektiver skiller sig fra andre importord idet mange af dem tilpasses kun lidt eller ikke morfologisk. Islandske adjektiver bøjes vanligvis for køn, tal og kasus, har

forskellige former i bestemte og ubestemte sætningsled og gradbøjes, men blandt importord er det først og fremmest adjektiver med sidsteled som svarer til et islandsk suffix eller endda er blevet erstattet med ét, som bøjes fuldt ud, fx *dramatískur* 'dramatisk', *sterill* 'steril' og *vatteraður* 'vatteret'. I andre tilfælde er der en tendens til at adjektiver enten er helt ubøjede eller kun bøjes delvis, fx sådan at de får gradbøjning, men bøjes ellers ikke. I modsætning til verber og substantiver kan adjektiver være godt tilpassede både fonologisk og ortografisk, mens den morfologiske tilpasning er meget begrænset, selv i forholdsvis gamle og etablerede ord som *smart* 'smart, flot' der gradbøjes, men derimod kun undtagelsesvis bøjes i køn, tal og kasus. Denne forskel på ordklasser er ikke blevet forklaret på en tilfredsstillende måde, men samme tendens viser sig i andre sprog, bl.a. de skandinaviske.

Noter

1. 1. Blandt andet hældte han varm kaffe over hende da hun var i "blackout" [på grund af beruselse]; 2. Det er ikke således at TR har sprunget fra jazzen til strand-"stomp" [jazzmusik med fast rytme]. ... [han] ved hvordan den eller den reagerer på forskellige trick og moduleringer; 3. Jeg tog det som en vittighed... 4. Programmets sceneri har ændret sig meget, er meget mere hyggeligt, let og flot. Innlit – útlit [et andet TV-program] burde næsten kigge på sættet.
2. De fleste af ordene er lånt efter ca. 1945. Nogle er ældre — der er belæg på adjektiverne *huggulegur* 'hyggelig' og *flott(ur)* 'flot' fra sidste halvdel af det 19. århundrede — men de er alligevel indkluderet her eftersom de først er taget med i 1983-udgaven af *Íslensk orðabók* og selv da markerede som "uønskelige" i islandsk (se afsnit 2).
3. I engelsk computersprog findes der ordet *byte*, og man siger at computeren har en hukommelse på så og så mange "bytes" [...] Jeg har været imod at man på den måde accepterer *bæt* som en del af den gruppe intetkønssubstantiver som lingvister kalder for rene a-stammer, fordi jeg ikke finder at de følger gruppens fonotaktiske regler. [...] Efter min mening er det naturligere at gøre det engelske ord *byte* til en tosyllabisk ia-stamme, *bæti*, i stedet for at bøje det som en ren a-stamme. Den idé har imidlertid mødt modstand, måske af semantiske grunde.
4. I de første to udgaver markeres de pågældende ord og vendinger med et spørgsmålstejn hvis betydning ifølge brugervejledningen er "vont mál, orð eða merking, sem forðast ber í íslensku (yfirlætt aðeins sett þar sem betra orð er sýnt í skýringu" (dårligt sprog, ord eller betydning man bør undgå i islandsk (vanligvis kun sat hvor et bedre ord vises i forklaringen)) (*Íslensk orðabók* 1983; se nærmere Ásta Svavarsdóttir 1994:131–34). I den nyeste udgave (2002) er markeringen mere nuanceret. Her er spørgsmålstejnet i mange tilfælde blevet erstattet med bemærkninger som slang, uformelt osv.
5. I 2002-udgaven en *traktor* umarkeret, *djamma* og *sjó* har bemærkningen "slangur" (slang) og *partí* og *dóp* "øformlegt" (uformelt).
6. 1 da hun var i "black-out"; 2 det går ikke godt hos os i layouten.
7. 1 Der skal vi ... holde et dragshow; 2 et (nytt) sindssygt "lightshow"; 3 det skulle sgu vise at det her er "showbusiness".
8. 1 Det er ikke således at TR har sprunget fra jazzen til strand-"stomp"; 2 Der er mange forskellige linier i den jazz som vi lytter til, og desuden er vi kommet ind i jazzen på mange forskellige måder; 3 Men jeg ville ikke sammenstille klassisk musik og jazz her, formålet med mine ord er [...] at forklare jazzens udvikling og historie.
9. Se fx Kress 1966 om fonologisk og morfologisk tilpasning af engelske importord, Eyvindur Eiríksson 1982 og Helga Hilmisdóttir 2000 om morfologisk tilpasning og Jón Hilmar Jónsson 1980 om morfologisk og ortografisk tilpasning. Et oversigt over

engelske importord, bl.a. deres tilpasning, findes i Ásta Svavarsdóttir og Guðrún Kvaran 2002.

Referencer

- Ásta Svavarsdóttir. 1994. Sprogsamfund, sprogpolitik og ordbøger. I: *LexicoNordica* 1:19–37.
- Ásta Svavarsdóttir og Guðrún Kvaran. 2002. Icelandic. I: Manfred Görlach (red.), *English in Europe*, s. 82–107. Oxford: Oxford University Press.
- Baldur Jónsson. 1987. Íslensk orðmyndun. I: *Andvari* 112 (Nýr flokkur 29):88–102.
- Eyvindur Eiríksson. 1982. English Loanwords in Icelandic: Aspects of Morphology. I: Filipović, R. (red.), *The English Element in European Languages*. Vol. 2., s. 266–300. Zagreb: Institute of Linguistics, University of Zagreb.
- Görlach, Manfred (red.). 2001. *A Dictionary of European Anglicisms*. Oxford: Oxford University Press.
- Helga Hilmisdóttir. 2000. Den morfologiske anpassning av främmande inslag i isländskt ungdomsspråk. I: Anna-Brita Stenström, Ulla-Britt Kotsinas og Eli-Marie Drange (red.), *Ungdommers språkmøter*. Nord 2000:26, s. 141–156. Nordisk Ministerråd, København.
- Íslensk orðabók handa skólum og almenningi*. 1963. [1983: 2. udg. forøget og revideret.] Red. Árni Böðvarsson. Reykjavík: Menningarsjóður.
- Íslensk orðabók – tölvuútgáfa*. 2000. [3. udg.; CD-udgave.] Red. Mörður Árnason. Reykjavík: Edda – miðlun og útgáfa.
- Íslensk orðabók*. 2002. 3. udg., forøget og revideret. Red. Mörður Árnason. Reykjavík: Edda.
- Jón Hilmar Jónsson. 1980. Om skrivemåte og bøyning av fremmedord i islandsk. I: *Språk i Norden* 1980:61–67.
- Kress, Bruno. 1966. Anglo-Amerikanisch und Isländisch. I: *Nordeuropa* 1:155–165.
- Mörður Árnason, Svavar Sigmundsson og Örnólfur Thorsson. 1982. *Orðabók um slangur slettur bannorð og annað utangarðsmál*. Reykjavík: Svart á hvítu.

Data

- DV. [avis] 8. oktober 2002. Reykjavík.
- ISTAL — *Íslenskur talmálsbanki*. En islandsk talesprogsdatabank. (Þórunn Blöndal, Ásta Svavarsdóttir ofl.)
- Líf. Tískublað. [Tidsskrift] 3. árgangur, 5. tölublað. (1980). Reykjavík.
- Morgunblaðið*. [Avis] 1. mai 1997. (<http://safn.mbl.is/>)
- Svavar Gest. 1950. *Þróun jazzins og nútíma jazz*. Reykjavík: Jazz-klúbbur Íslands.
- Vísir. [Avis] 1. april 1980. Reykjavík.
- Þjóðviljinn*. [Avis] 1. november 1980. Reykjavík.